

ACC. N:R. M. 6435:1-9.

Landskap: Småland. 2 Upptecknat av: Carl Viking
Härad: Elfvikinge ö Handbörd. Adress: Turåkra, Kråksmåla.
Socken: Ålgult ö Kråksmåla. Berättat av: Lantbruk. Nils Jansson m.f.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1811. i Ålgultsocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

H. C. 15.

Uppteckningen Berör

Bestämmingar av väderstreck och tid på dygnet.

Vol: 5.

Fidos: 63-4.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6438:1

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
 Härad: Uppvidinge ö Kråksmåla. Adress: Furåkra, Kråksmåla.
 Socken: Ålgult ö Kråksmåla. Berättat av: Lantbr. Nils Gansson, m. f.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1811. i Ålgultsköcker.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

V. Bemålde sageman visade mig tydligt⁽⁶³⁾
 huru man efter Nordstjärnan fann de 4 vä-
 derstrecken. "Vi Nordstjärna rör aldrig på sig, sät
 för å ha pålitlig när då gäller ta ut väder-
 strecken," sade Furåkra. Obs! Vända vi oss mot
 Nordstjärnan, så ha vi söder bortom ryggen,
 öster till höger och väster till venster. Vi tänka
 oss att vi ha ett sådant "Solur," som teckning
 n:o 4 visar och på en stjärnklat natt vid "vär-
 dagjämna" eller "håst dagjämna" ("Fäderna
 sade "så allt ä jämnskiftat") vilket betyder det
 samma. Obs! Måll soluret 12-sipra mitt emot
 Nordstjärnan då man själv står med av-
 siktet mot stjärnan, men soluret måste vila

ACC. N:R. M. 64352.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
 Härad: Alpsvidinge ö Kaudbörds. Adress: Juråkra i Kråksmåla.
 Socken: Ålgö i Kråksmåla. Berättat av: Lantbr. Nils Jonsson, m.f.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1811. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

absolut jämt. Men då borde frågas "h" (64)
 Ni viss på att Ni fått "Soluret" i - samma pre-
 cis i norr? Jag blir viss därpå när solen ly-
 ser f. ex. på följande dag. Se gamla nåde,
 "i vändninga, när natt & da ä lika långa, då
 är skuggan lika lång, som karlen, när kl.
 ä 12 på dan. Som visste precis huru lång
 pinnen var i "soluret" Obs! Och när skuggan
 och pinnen "vara på" "Kärsönsnen" lika långa
 då var kl. 12 på dan och kunde, om så be-
 hövdes i någon mån därefter inpassa
 soluret, men märk att sådant skulle gå-
 ras, "så allt va jämnskiftat och det skulle
 bliva fullt pålitligt. Så inhögga de i stam

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6435:3.Landskap: Småland.Upptecknat av: Ezer VikingHärad: Uppvidinge ö Sandbörds, Adress: Furåkra "Kråksmåla"Socken: Ålghest ö Kråksmåla. Berättat av: Lantbr: Nils Jansson, m. f.Uppteckningsår: 1940.Född år 1814 i Ålghestsocken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

de 4 väderstrecken i form av ett kors = $(\overset{N}{+} \overset{S}{+} \overset{V}{+} \overset{Ö}{+})$ (65.
 eller och med pålar, som Frägelistan anty-
 der. Närmast mig finnes invid vår äldri-
 ga präkyrka i Kråksmåla en sådan kors-
 sten, som bestämmer väderstrecken. Stenen
 är vid s. k. "Mellandörren" och synes kortsel-
 lätt när snön smälter bort. Obs! En nu 86-
 årig f. d. sågrävarare och orgeltrampare (Hult
 Swartz) i Kråksmåla-kyrkoby berättade den
 22/2-1940. att han hört av sina fäder det
 att man 1761. då kyrkan byggdes, medelt
 spjånspälar utstakat norr och därefter
 inhuggit korset i bemälda sten. Vidare
 sade gamle Swartz. Fäderna trodde att

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6435:4.Landskap: Småland.Upptecknat av: Carl VikingHärad: Uppvidinge ö Haudhögds. Adress: Furikra, "Präkensåla.Socken: Moghult ö Präkensåla. Berättat av: Lautts: Nils Jansson, m. f.Uppteckningsår: 1940. Född år 1811. i Moghultsaetre.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

alla hus som skulle "Bliva lyckosamma - (66)
 ma måste byggas solrät." S. v. s. härvilag
 att husets gävelar skulle veta precis i Ös-
 ler och Väster. Ännu i dag talas hos oss om
 rättrols och motrols. Rättrols går från väst-
 ter åt höger. Motrols går från höger åt väst-
 ter. Ännu råder hos oss sedan t. ex. om en bon-
 de skall "gärdä" (hängna) kring en slätter-
 äng så "hängnar han alltid rättrols, ty det
 det råder den bon, att om han hängnar
 motrols, så "hängnar han sig ur byn." S. v. s.
 drabbas av olyckor så han får sälja gården
 för skulder och flytta ut byn.

Ännu man lärde tiden i stjärnorna "Kor-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6433: 5.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
 Härad: Uppvidinge & Kaulbörds. Adress: Tvåkra, ^{nr} Kråksmåla.
 Socken: Ålgult & Kråksmåla. Berättat av: Lantbruk: Nils Jansson.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1811. i Ålgultssocknen

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Lavagnen" har jag i föregående uppteck- (68)
 ningar noga beskrivet efter Farberos Nils
 m. f. så jag vet inget mera därom. Jag har
 aldrig påminna mig att våra fäder läste tiden
 i rjuvfjärnan, men sådant har ju gott kun-
 nat ske på andra orter. Men och annan
 bande om nätterna då vi ködde Foror (or-
 bestass) till kalmar fog hänsyn till till de
 3 vise männen: (Pällestjärnorna i Oriau)
 det vet jag när det gällde bestämma nätter
 finnas. Men jag lag ej vidare kännedom
 därom, och nu finner jag ingen som kan
 säga mig något därom. När jag, som 16-17-
 åring vistades hos min farberos Nils Jansson

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6433:6

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
 Härad: Leppvidinge ö Handbörd. Adress: Turåkra, Kråksmåla.
 Socken: Ålgö och Kråksmåla. Berättat av: Lantbr. Nils Ganssac.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1811. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Efter min faders död, så kräskade farbror^(of)
 och jag i Ofke och vi började kl. 2. på morg-
 narna och trask till i dagningen, men
 när farbror slog upp lagdörren och såg
 på Karlavagnen, så visste han på någon
 minut nära hur mycket kl. var. Oki! Jag
 prövade detta. Vi skulle hava frukost kl. 4.
 Men unga, hälsamma, pojkar hava god
 matlust och jag tyckte tiden gick långsamt,
 då jag blev hungrig. "Jad sade," farbror, nu
 på vi väl snart frukost? Farbror var snäll
 mot mig, han såg upp mot "Karlavagnen"
 och sade, "Nu har du du en styv halvtimme
 innan ho ä 4, men spring du in & ta dej lite

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6435:7

Landskap: Småland. Upptecknat av: Eerik Viking
 Härad: Uppvidinge ö landskaps. Adress: Furåkra "Kråksmåla"
 Socken: Ålgö ö Kråksmåla. Berättat av: Lantbr: Nils Jansson.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1811. i Ålgö sockna.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

berö 8 tagga på, men ja lägger fram ett lä (69.
 per rög. När jag kom in plögade kl: vara 25
 minuter till 4. eller, som vi säga patta 5 mi-
 nuter i halv fyra. Jag prövade det män-
 ga gånger, och om jag får säga det själv,
 så är jag numera lika säker på "Karl-
 vagnen," som farbror var. Ovs! Ovs! "Frägelstake
 heter det." Att använda en Stjärnas ställning,
 som angivare av tiden, måste bliva allm-
 ra missvisande, ju längre den användes."
 Ovs! Gustämmes, men vi tänka på "Karlavag-
 nen" f. ex. i November månad kl. 8 på kvällen.
 Se noga på teckning n:o 2. och vilken ställ-
 ning Stjärnbildens "dräkt" och d. s. h. Bakbjulen

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6435:8.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
 Härad: Uppvidinge ö Konradbörds Adress: Furåkra, ² Kråksmåla.
 Socken: Ålgård ö Kråksmåla. Berättat av: Lantbruk: Nils Jonsdott.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1811. i Ålgård socknen

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

intaga vid bemälda tid, obs! Sä å teckning⁽¹⁰⁾
 en November ligger rätt framföre. Gör ett mär-
 ke i skrivplattan var främsta stjärnan i "Skät-
 ten" befinner sig! Vid teckningen så åt venster
 tills mars är framföre eder, se då huru långt
 främsta stjärnan är från bemälda märke
 i eder skrivplatta, samma ställning har de
 även "karlavagnens" stjärnor på himlavalvet,
 obs! Förutsett att månaden i vilken vi be-
 finna oss är rätt framför oss och vi då
 sitta eller stå med ansiktet mot norr.
 Vi måste härvidlag tänka på årets 12. må-
 nader och rätta våra iakttagelser därefter!
 Hopplas Höglärde ej missförstår mina uppgifter!

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6435:9

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
 Härad: Uppvidinge ö Klånboörd. Adress: Furikra, "Kråkmåla.
 Socken: Ålgull ö Kråkmåla. Berättat av: Lantbr: Nilt Jansson, uppf.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1811. i Ålgullskooken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Obs! Självt har jag varit kolare under min bränt
 dagar och lärt den kausen av Värmländ-
 ingar, men att från Kojhärden läsa vad
 kbl. var slagen, det har jag aldrig hört ka-
 las om, var det möjligt och man ej ägde
 blocka, så fick man vara nöjd ändå till "Sag-
 kanden synes i öster". Sen uppgiften att ex.
 läsa tiden från den flammade brasan för
 jag vi äro berättigade läsa stå för den sa-
 goberättaren i fråga. Att läsa tiden i "vin-
 terberäta" är okänt hos oss; våra gamla äktade
 på "Karlavagnen & Nordstjärnan." Och den som
 allvarligt bemödar sig har intresse därav. Att finna
 nattens timmar i Hjärnorua, hette "Läsa tiden i
 Hjärnorua!"

Skriv endast på denna sida!